

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
JURIDISKĀ FAKULTĀTE
CIVILTIESISKO ZINĀTŅU KATEDRA

**KOPPARĀDNIĒKU SAVSTARPĒJĀS ATTIECĪBAS PĒC KREDITORA
APMIERINĀŠANAS**

BAKALaura DARBS

Autore: **Agnese Tenkaļuka**

Studenta apliecības Nr. Ar14046

Darba vadītājs: dr.iur. Vadims Mantrovs

Rīga 2018

ANOTĀCIJA

Bakalaura darba temats ir “ kopparādnieku savstarpējās attiecības pēc kreditora apmierināšanas” Darbā tiek veikts pētījums par kopparādnieku savstarpējiem norēķiniem pēc tam, kad kāds no kopparādniekiem apmierinājis kreditoru, apskatīti un pētīti Civillikuma 1686. pantā, kas regulē kopparādnieku savstarpējos norēķinus, iekļautie jēdzieni, tādi kā “atbilstoša atlīdzība”, sevišķi šķēršļi” un “ ļauns nolūks”.

Darbā tiek apskatīta juridiskā literatūra, pētīta tiesu prakse .

Atslēgvārdi: solidāras saistības; kopparādnieku savstarpējie norēķini; sevišķi šķēršļi; atbilstoša atlīdzība; ļauns nolūks.

ANNOTATION

The topic of the bachelor is “ The relationship between the co-debtors, after settlement of all the debts with creditor”.

Agenda is to discover and establish means of co-debtor mutual settlements from, that has power and regulations for debt collection between co-debtors, after all the debt has been settled by one of representers to the creditor.

The terms of means as “ appropriate compensation” , “ especially obstacles” and “ bad faith” legal literature has been included, research of court practice.

Thr key words: solidary liability, co- debtors, mutual settlements, especially obstacles, bad faith.

SATURS

IEVADS	5
1. TERMINS “ ATBILSTOŠA ATLĪDZĪBA” KOPPARĀDNIKU TIESISKAJĀS ATTIECĪBĀS.....	7
2. “SEVIŠĶI ŠĶĒRŠĻI” SAISTĪBU KOPDALĪBNIKU TIESISKAJĀS ATTIECĪBĀS	19
3. JĒDZIENS “ĻAUNS NOLŪKS” KOPPARĀDNIKU SAVSATRPĒJĀS ATTIECĪBĀS.....	28
KOPSAVILKUMS.....	33
IZMANTOTO AVOTU SARAKSTS.....	34

IEVADS

Kopparādnieku savstarpējās attiecības pēc kreditora apmierināšanas regulē Civillikuma 1686. pants kas noteic, ka “ kopparādnieks, kas apmierinājis kreditoru, var prasīt no pārējiem atbilstošu atlīdzību, ja tam nav sevišķu šķēršļu. Ja samaksājušais kopparādnieks darbojies ļaunā nolūkā, tad viņš ar to zaudē tiesību uz atlīdzību no pārējiem”¹

No praktiskā viedokļa, šīs savstarpējās attiecības varētu raksturot piemērā, ka personas A un B aizņemas naudu no personas C , lai dotos kopīgā ceļojumā, aizņēmumu persona A un persona B aizņemas, kā solidāri parādnieki. Aizdotā nauda netiek atmaksāta, kā jau praksē tas dažkārt mēdz notikt, un persona C vērs prasību par naudas piedziņu pret personu B, kā kopparādnieku, jo likums paredz, ka saistības izpildījumu kreditors var prasīt no jebkura no saistības kopparādniekiem. Personai B apmierinot personas C prasību, saskaņā ar Civillikuma 1686. pantu rodas tiesība atprasīt pienākošos daļu no personas A, ja nepastāv gadījumi, kas liedz šo tiesību.

Minētais likuma pants satur vairākus jēdzienus, kā piemēram “ atbilstoša atlīdzība” , “ sevišķi šķēršļi” un “ ļauns nolūks”, kuri nav likumā atsevišķi noregulēti vai skaidroti, līdz ar to varētu rasties jautājumi par šo jēdzienu izpratni, piemēram kā saprotams jēdziens “ atbilstoša atlīdzība” vai kas ir šie “ sevišķie šķēršļi” , kuri izslēdz kopparādnieku savstarpējos norēķinus.

Civillikuma 1686. pants juridiskajā literatūrā tiek apskatīts salīdzinoši nedaudz, taču praksē tiek izmantots saistības kopparādnieku savstarpējo norēķinu prasībās. Un tiesu praksē ir atrodamī gadījumi, kad rodas problēmas minētā panta piemērošanā.

Par sevišķiem šķēršļiem, kas izslēgtu kopparādnieku savstarpējos norēķinus tiesu prakses nebija līdz 2013. gadam līdz spēkā stājās Augstākās Tiesas Civillietu departamenta spriedums Nr. SKC-130/2013.²

Bakalaura darba mērķis ir izpētīt kopparādnieku savstarpējās attiecības pēc kreditora apmierināšanas, jo iepriekšminētā norma, kas regulē šos kopparādnieku savstarpējos norēķinus satur daudzus, likumā neskaidrotus jēdzienus , piemēram, atbilstoša atlīdzība, sevišķi šķēršļi, ļauns nolūks.

Lai sasniegtu darba izvirzīto mērķi, autore izvirza sekojošus darba uzdevumus:

1. izpētīt jēdzienu “ atbilstoša atlīdzība”;
2. apskatīt jēdzienu “ sevišķi šķēršļi” kas izslēdz kopparādnieku savstarpējos norēķinus;

¹ LR Civillikums. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=90220> [aplūkots 2018. gada 10. novembrī]

² LR Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta spriedums Nr. SKC-130/2013. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/downloadlawfile/3045> [aplūkots 2018. gada 19. novembrī]

3. apskatīt jēdzienu “ ļauns nolūks” , kas arī ir viens no apstākļiem, kas izslēdz kopparādnieku savstarpējos norēķinus.

Darba gaitā autore izmantos dažādus avotus ar zinātnisko ticamību, kā piemēram , normatīvos aktus, tiesu praksi, judikatūru, juridisko literatūru rakstus un dažādas tiesību zinātnieku publikācijas.

Avoti tiks izmantoti darba temata plašākai izzināšana, pētīšanai un secinājumu izdarīšanai attiecībā uz bakalaura darba tematu.

1. TERMINS “ ATBILSTOŠA ATLĪDZĪBA” KOPPARĀDNIĒKU TIESISKAJĀS ATTIECĪBĀS

Darbā tiek pētītas solidāru saistību dalībnieku, šajā gadījumā kopparādnieku, savstarpējās attiecības pēc tam, kad viens no kopparādniekiem apmierinājis kreditora prasību.

Civillikuma 1686. panta pirmā daļa nosaka, ka “Kopparādnieks, kas apmierinājis kreditoru, var prasīt no pārējiem kopparādniekiem atbilstošu atlīdzību, ja tam nav sevišķu šķēršļu.”³

Šajā darba nodaļā autore pētīs jēdzienu “atbilstoša atlīdzība”, jo izmantojot šo tiesību normu praksē ir būtiski izprast, kā tad īsti ir interpretējams jēdziens “atbilstoša atlīdzība”, ko samaksājušais kopparādnieks var prasīt no pārējiem solidāri atbildīgajiem kopparādniekiem, jo atbilstošas atlīdzības apmērs likumā tieši noteikts netiek, darba nodaļas ietvaros tiks apskatīta arī tiesu prakse, kopsakarā ar tiesību literatūru.

Latvijas Republikas Civillikuma komentāros ir minēts, ka “kopparādnieku savstarpējie norēķini izdarāmi pēc vienādu daļu principa, ja no apstākļiem neizriet citāds sadalījums.”⁴

Lai spētu izprast kopparādnieku savstarpējos norēķinus un to kāpēc ar terminu “atbilstoša atlīdzība” praksē parasti tiek saprasts norēķinu sadalījums pēc vienādu daļu principa, nepieciešams iedziļināties solidāru saistību būtībā, jo tieši solidāras saistības pastāvēšana parādnieku starpā ir priekšnosacījums, lai kopparādnieki varētu veikt savstarpējos norēķinus.

Tā kā darba mērķis ir pētīt kopparādnieku savstarpējās attiecības pēc saistības izpildīšanas, būtu svarīgi apskatīt visus nosacījumus, kuriem jāiestājas, lai saistības kopparādnieki varētu veikt savstarpējos norēķinus pamatojoties uz minēto normu.

Kā galveno nosacījumu, lai kopparādnieki atsaucoties uz Civillikuma 1686. pantu varētu veikt savstarpējos norēķinus būtu jāmin solidāras saistības pastāvēšana. Jo iepriekš minētā norma regulē saistību kopsadalībnieku savstarpējās attiecības, konkrētāk, solidāru saistību sekas. “Prasībās pret kopparādnieku tiesa tāpat noskaidro prasības pamatu, tātad konstatē, ka pamatā ir solidāra saistība.”⁵

Tiesu praksē ir gadījumi, kad tiesa noraida kopparādnieka prasību pamatojoties uz Civillikuma 1686. pantu, jo lietā iesaistītie dalībnieki nav uzskatāmi par kopparādniekiem. Kā piemēru var minēt Zemgales apgabaltiesas spriedumu lietā Nr. CA-0115-18/9⁶, kur tiesa apelācijas instancē noraidījusi prasību par zaudējumu piedzīšanu atsaucoties uz Civillikuma

³ LR Civillikums. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=225418> [Aplūkots 2018. Gada 29. Oktobrī]

⁴ Latvijas Republikas Civillikuma komentāri: ceturrtā daļa. Saistību tiesības. Autoru kolektīvs prof. K. Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā.-R: Mans Īpašums. 1998. 171. lpp.

⁵ Saistību tiesības. Pirmā daļa. Mācību grāmata. Kalvis Torgāns. Tiesu namu aģentūra. 2006. 86. lpp.

⁶LR Zemgales apgabaltiesas spriedums lietā Nr. CA-0115-18/9. Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/352667.pdf> [Aplūkots 2018. gada 15. novembrī]

1686. pantu, pamatojot savu lēmumu ar to, ka atbildētājs nav aizdevuma līguma dalībnieks, līdz ar to starp prasītāju un atbildētāju nepastāv solidāra saistība un tie nav uzskatāmi par kopparādniekiem Civillikuma izpratnē.

Vienādu daļu princips praktiski izriet no solidāru saistību būtības, tādā ziņā, ka solidāru saistību priekšmets parasti ir nedalāms un visi kopparādnieki, kuri uzņēmušies šo saistību ar līgumu vai ir solidāri atbildīgi pēc likuma, kopīgi atbild par visu saistības priekšmetu nedalāmi, tas ir nenodalot katra atsevišķu izpildījuma daļu, jo pretējā gadījumā tā vairs nebūtu solidāra saistība.

“Solidāras saistības būtība izpaužas tā, ka no vairākiem parādniekiem, katram ir pienākums izpildīt visu saistību kopumā. Neviens no solidāriem parādniekiem nevar atsaukties uz to, ka arī pārējiem jāpiedalās saistības izpildīšanā”⁷, kā norāda profesors Vasilijs Sinaiskis, “pēc būtības solidāra saistība ir tikai viena saistība, neraugoties uz to, ka tanī sasaistītas vairākas personas”.⁸

Solidāras saistības priekšmets ir nedalāms, kaut arī fiziski tas būtu dalāms, jo šī nedalāmība attiecībā uz saistības izpildījumu ir tīri tiesiska.⁹ No tā izriet, tas, ka solidāras saistības priekšmets ne vienmēr būs nedalāms, tas var būt arī fiziski dalāms, kaut vai naudas summa, kuru saistību dalībnieki kopīgi aizņemas to kopēja mērķa realizēšanai.

Būtiskākais solidārā saistībā ir tas, ka tās dalībnieki kopīgi uzņemas vienu un to pašu saistību, līdz ar to arī katrs no tiem atsevišķi atbild par visas saistības izpildi kopumā. Tā ir arī būtiskākā atšķirība piemēram no galvojuma institūta vai arī no dalītas saistības, kurā katrs parādnieks ir kā atsevišķs saistības dalībnieks kuram ir nodalīta sava atsevišķa saistības izpildījuma daļa. Kā minējis profesors Vasilijs Sinaiskis, “Attiecībā uz solidāras saistības raksturu ir redzams, ka prasījuma vai pašas saistības izpildīšanai solidaritāte paredz, tā sakot, mazu sabiedrisku apvienību. Tādējādi solidārā saistībā nav apvienotas vairākas saistības, bet paliek vienmēr tikai viena kopdalībnieku saistība. Pēc būtības solidāra saistība ir tikai viena saistība, neraugoties uz to, ka tajā sasaistītas vairākas personas.”¹⁰

Profesors Kalvis Torgāns skaidro, ka “solidāras saistības būtība izpaužas tā, ka no vairākiem parādniekiem katram ir pienākums izpildīt visu saistību kopumā”¹¹. Būtībā katrs solidāru saistību kopdalībnieks uzņemas atbildību, ka saistība tiks izpildīta pilnībā.

⁷ Saistību tiesības. Pirmā daļa. Mācību grāmata. Kalvis Torgāns. Tiesu namu aģentūra. 2006. 80. lpp.

⁸ Latvijas civiltiesību apskats. Lietu tiesības. Saistību tiesības. Prof. dr. iur. Vasilijs Sinaiskis. Latvijas juristu biedrība. 1995. 102. lpp

⁹ Latvijas Civiltiesību apskats. Lietu tiesības. Saistību tiesības. Profesors dr. iur. Vasilijs Sinaiskis. Latvijas juristu biedrība. 1995. 103. lpp.

¹⁰ Turpat.

¹¹ Saistību tiesības. Pirmā daļa. Mācību grāmata. Kalvis Torgāns. Tiesu namu aģentūra. 2006. 80. lpp.

Iepriekš paustie tiesību zinātnieku viedokļi būtībā izskaidro vienādu daļu principu saistības kopparādnieku savstarpējās attiecībās. Konstatējot solidāru saistību, saistības priekšmets ir nedalāms, un katrs no kopparādniekiem ir uzņēmis atbildību par tā izpildījumu, pieņemot, ka katram kopparādniekam nav noteikta konkrēta sava izpildījuma daļa, tādējādi varētu secināt, ka kopparādnieku savstarpējie norēķini būtu veicami pēc vienādu daļu principa.

Taču, lai labāk izprastu “atbilstošas atlīdzības” jēdzienu un izpētītu to vai tā vienmēr būtu jānosaka pēc vienādu daļu principa, kā tas iesakņojies judikatūrā, vai arī ir gadījumi kad būtu pieļaujama atkāpe, autore apskatīs solidāras saistības izcelšanās veidus un apskatīs tos kopsakarā ar tiesu praksi.

Civillikuma 1672. pants regulē solidāru saistību nodibināšanu un tas nosaka, ka “solidāras saistības nodibina ar līgumu, testamentu vai likumu.”¹²

Lai nodibinātu solidāru saistību ar līgumu, “līdzējiem ir skaidri un tieši jāizsaka griba nodibināt solidāru saistību”¹³. Skaidrs gribas izteikums šajā gadījumā ir būtisks priekšnosacījums, solidāras saistības pastāvēšanā, jo pretējā gadījumā kopparādnieka prasījums par atbilstošu atlīdzību no otra solidāri saistītā parādnieka var tikt noraidīts. Tiesu praksē ir gadījums, kurā kāds uzņēmums vērsa naudas piedziņu pret privātpersonu, kura uz pilnvaras pamata pārstāvēt savu darba vietu bija parakstījusi pirkuma līgumu, kurā bija iekļauts līguma punkts, kas nosaka, ka persona, kura paraksta līgumu uzņemas solidāru atbildību. Tiesa konstatēja, ka “parakstot pārdevēja iepriekš sagatavotu preču piegādes un pārdošanas līguma tekstu, kurā norādīts, ka persona, kura parakstījusi līgumu no pircēja puses, uzņemas solidāras saistības, taču neindividualizējot šo personu kā solidāras saistības dalībnieku, nevar uzskatīt, ka šis līguma noteikums ar personu kā solidāras saistības dalībnieku iepriekš tika apspriests un tā patiesi brīvi izteikusi savu gribu (Civillikuma 1427., 1673. pants)”¹⁴.

Praksē solidāras saistības ar līgumu bieži nodibina aizņēmumu līgumos. Un šajā gadījumā ir būtiski, ka atbilstoši Civillikuma 1673. pantam līgumslēdzēji par to būtu atbilstoši un nepārprotami vienojušies.

Kā jau noskaidrots iepriekš darbā solidāras saistības priekšmets ir nedalāms, lai arī faktiski tas varētu būt dalāms, piemēram aizņemtā naudas summa. Tas nozīmē, ka brīdī, kad personas slēdzot līgumu, šajā gadījumā, kā piemēru minēsim aizdevuma līgumu, nepārprotami izsaka savu gribu aizņemties naudu kā solidāri parādnieki, saistības priekšmets, šajā gadījumā aizņemtā naudas summa, kļūst nedalāms un abi kopparādnieki atbild par visas saistības

¹² LR Civillikums. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=90220> [Aplūkots 2018. gada 13. novembrī].

¹³ LR Civillikuma komentāri. Ceturtā daļa. Saistību tiesības. Autoru kolektīvs prof. K. Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Mans īpašums. 1998. 165. lpp.

¹⁴ LR Augstākās tiesas senāta Civillietu departamenta Spriedums nr. SKC-465. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/downloadlawfile/3406> [aplūkots 2018. Gada 16. novembrī]

izpildījumu. Akcents tiek likts uz saistības priekšmeta nedalāmību, jo tieši no tā būtībā izriet vienlīdzīgu daļu princips kopparādnieku savstarpējos norēķinos.

Kā vienu no klasiskiem piemēriem varētu aplūkot 2018. gada 4. septembra spriedumu lietā nr. C-0982-18/6¹⁵ kurā prasītāja A ceļ prasību pret atbildētāju B par naudas piedziņu vienkāršotajā procesā. Prasītāja un atbildētājs kā solidāri aizņēmēji bija kopīgi ņēmuši patēriņa kredītu garāžas iegādei, kas tika ieskaitīts B bankas kontā. Taču aizņēmums no B puses netika atmaksāts, kā rezultātā banka vērsa piedziņu no A, jo tā saskaņā ar noslēgto aizņēmuma līgumu saistības uzņēmusies solidāri. Tā kā persona B atradusies ārpus Latvijas, banka vērsa piedziņu pilnā apmērā, ieskaitot līgumsodu un nokavējuma procentus no A. A prasību apmierināja pilnībā un vērsa regresa prasību pret B pamatojoties uz Civillikuma 1686. pantu, prasot naudas piedziņu par pusi no kreditoram samaksātās summas. Tiesa prasību apmierināja.

Šis ir viens no klasiskiem piemēriem, kurā persona solidāras saistības uzņēmusies ar līgumu. Solidārais parādnieks ir pilnībā apmierinājis kreditoru, līdz ar to izpildījis nosacījumu, lai vērstu regresa prasību pret otru kopparādnieku un prasītu atbilstošu atlīdzību. Šajā konkrētajā gadījumā nav tikuši konstatēti arī Civillikuma 1868. pantā minētie “sevišķie šķēršļi”, kas liegtu kopparādnieku savstarpējo norēķināšanos. Jēdziens “sevišķi šķēršļi” detalizētāk tiks apskatīts darba trešajā nodaļā. Arī samaksājušā kopparādnieka ļaunticība izskatot lietu nav tikusi konstatēta, līdz ar to tiesa šo prasību ir apmierinājusi.

Nosakot “atbilstošu atlīdzību” šajā lietā, tiesa vadījies pēc vienādu daļu principa, kas iezīmējies tiesu doktrīnā.

Līdzīgs gadījums redzams arī Jelgavas tiesas 2013. gada 18. decembra spriedumā lietā Nr. C15173813.¹⁶

Šajā lietā tiesa izskatīja personas E prasību pret personu F par naudas piedziņu, pamatojoties uz Civillikuma 1686. pantu, kurā lūdz piedzīt ½ kreditoram samaksātās summas.

No lietas apstākļiem izriet, ka personas bija kopīgi iegādājušās nekustamo īpašumu, pirkuma maksu sadalot vairākos maksājumos. Persona E nekustamā īpašuma pirkuma summu bija apmaksājis pats, līdz ar to vērsa atbilstošas atlīdzības prasījumu no personas F.

¹⁵ Zemgales rajona tiesas spriedums civilietā Nr. C-0982-18. Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/363371.pdf> . [Aplūkots 2018. gada 10. novembris]

¹⁶ Jelgavas tiesas spriedums lietā Nr. C15173813. Pieejams: LR Jelgavas tiesas spriedums lietā Nr. C15173813.

Pieejams:

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=6&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKewiYs82O7KTfAhUL2ywKHW3vC8MQFjAFegQIABAC&url=https%3A%2F%2Fwww.tiesas.lv%2Fnolemumi%2Fpdf%2F144730.pdf&usg=AOvVaw08k45hj2Ik_vHcHOFsXTUF . [Aplūkots 2018. gada 10. novembrī]

Tiesa prasību daļā par parāda pamatsummu un tiesas izdevumiem apmierināja un piesprieda piedzīt no personas F pusi no samaksātās parāda pamatsummas un tiesas izdevumus.

Prasību tiesa pamatoja ar to, ka “ saskaņā ar Civillikuma 1686. panta pirmo daļu, kopparādnieks, kas apmierinājis kreditoru var prasīt no pārējiem atbilstošu atlīdzību, ja tam nav sevišķu šķēršļu.

Ņemot vērā minētās likuma normas nosacījumus un ņemot vērā konkrēto uzņemto solidāro saistību, kuras izpildes rezultātā prasītājs un atbildētājs ieguva nekustamo īpašumu līdzīgās daļās, tiesa atzīst, ka prasītājam un atbildētājam savstarpējie norēķini veicami pēc vienādu daļu principa, t.i. prasītājam ir regresa prasījuma tiesības pret atbildētāju par atlīdzības saņemšanu ½ apmērā no samaksātās, saistību izpildei nepieciešamās summas.”¹⁷

Šajā gadījumā ir izteikti redzams kā iezīmējas vienādu daļu princips kopparādnieku attiecībās, jo tas izriet arī no domājamo daļu sadalījuma saistību izpildes rezultātā iegādātā nekustamā īpašumā.

Tiesību zinātnieks Kalvis Torgāns savā mācību grāmatā pauž nostāju, ka “ parasti šie kopparādnieku savstarpējie norēķini veicami pēc vienādu daļu principa , ja pretējais neizriet no saistības satura, piemēram, ja atlīdzība par saistību izpildi bija noteikta atšķirīgās daļās”¹⁸

Un atsauce uz šo tiesību zinātnieka apgalvojumu tiek minēta gandrīz katrā izskatītajā lietā, kas pamatota ar Civillikuma 1686. pantu, taču tajā ir redzams, ka saistības kopparādnieku norēķinos ir pieļaujama arī atkāpe no vienādu daļu principa, tā, kā norāda profesors Torgāns var izrietēt no saistības satura.

Šāda atkāpe no vienādu daļu principa ir pieļauta jau padomju savienības tiesībās, kur Civilt kodeksā bija atrodama analoga tiesību norma. “ Atbilstošas atlīdzības jēdziens tika skaidrots , ka “ ja likumā vai līgumā nav noteikts citādi, samaksājušais kopparādnieks regresa prasījumus var celt pret pārējiem parādniekiem vienādās daļās.”¹⁹

Interesanti, ka tiesību zinātnieks Konstantīns Čakste grāmatā “ Civiltiesības” nepiemin iespējamo atkāpi no “ vienādu daļu principa” , norāda tikai to, ka “ kad viens no solidāriem parādniekiem ir samaksājis parādu, tad tas var prasīt no pārējiem piedalīšanos solidāru saistību

¹⁷ Jelgavas tiesas spriedums lietā Nr. C15173813. Pieejams: LR Jelgavas tiesas spriedums lietā Nr. C15173813.

Pieejams:

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=6&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKewiYs82O7KTfAhUL2ywKHW3vC8MQFjAFegQIABAC&url=https%3A%2F%2Fwww.tiesas.lv%2Fnolemumi%2Fpdf%2F144730.pdf&usg=AOvVaw08k45hj2Ik_vHcHOFsXTUF . [Aplūkots 2018. gada 10. novembrī]

¹⁸ Saistību Tiesības. Pirmā daļa. Mācību grāmata. Kalvis Torgāns. Tiesu namu aģentūra. 2006. gads. 87. Lpp.

¹⁹ Padomju Civiltiesības. Otrā daļa. J. Vēbers, K. Torgāns, V. Šulcs. Izdevniecība Zvaigzne. 1986. gads.16. lpp.

dzēšanā, piemēram, ja 3 kopparādnieki, tad tas kurš samaksājis parādu, var prasīt 1/3 daļu.”²⁰ Tādējādi ļaujot secināt, ka savstarpējie norēķini kopparādnieku starpā veicami pēc vienādu daļu principa.

Pētot tiesu praksi kopparādnieku savstarpējo norēķinu prasībās, kas pamatotas ar Civillikuma 1686. pantu, autore secina, ka pārsvarā kopparādnieku savstarpējos norēķinos tiek izmantots tieši vienādu daļu princips un tiesa izskatot šāda veida prasības arī vadās pēc tiesu doktrīnā pastāvošā “vienādu daļu principa”.

Taču praksē varētu pastāvēt gadījums, kad atlīdzība par saistību izpildi varētu tikt noteikta savādākās daļās. Šādu iespēju neizslēdz, piemēram Civillikuma 1671. Panta, kas nosaka, ka “Pie katras solidāras saistības būtības pieder tas, ka tā dibinās uz vienu un to pašu pamatu un, ka visiem dalībniekiem ir viens un tas pats izpildījuma priekšmets. Tomēr kā tiesība, tā arī saistība var būt vienam dalībniekam bez nosacījumiem, bet citam aprobežota ar laiku un zināmiem nosacījumiem”²¹ kas ļauj secināt, ka arī solidāras saistības var papildināt ar kādiem nosacījumiem, kā piemērs varētu būt izpildes daļu sadalījums.

Civillikuma 1671. Panta komentārā minēts, ka “Saistību pamats vispār var būt darījums, neatļauta darbība vai likums (1401. p.). Taču pantā par saistības pamatu rakstīts šaurākā nozīmē. Lai rastos solidāra saistība, nepietiek ar to, ka saistība izriet no līguma, kurā ir vairāki kopdalībnieki, vai no neatļautas darbības, ko kopdalībniekiem aizliedz viena likuma norma. Saistības pamata vienotību un izpildījuma priekšmeta vienotību detalizētāk raksturo 1673. – 1676. pants. Nedalītas tiesības un saistības var būt diferencētas kopdalībnieku starpā ar nosacījumiem un termiņiem. Praktiski tāda diferenciacija nosakāma līgumā vai testamentā.”²²

Tiesu praksē ir atrodami gadījumi, kuros kopparādnieku savstarpējo norēķinu prasību ietvaros, atbildētāji mēģina atsaukties uz Civillikuma 1671. Pantu, tādējādi mēģinot atkāpties no vienādu daļu principa kopparādnieku savstarpējās attiecībās.

Kā piemēru, ieskatam varētu minēt Vidzemes rajona tiesas spriedumu lietā Nr. C-0606-18/3²³ kurā pret divām personām solidāri tika vērsta naudas piedziņa, kas izrietēja no aizdevuma līguma. Abas personas bija uzņēmušās saistības kā solidāri parādnieki. Viena no personām prasību neatzina un paskaidrojumā norādīja, ka viņa naudu nav saņēmusi un lietojusi, ka uzņemtās solidāru saistības uzņemties piekritusi, jo noteiktajā laika periodā bijusi laulāta ar galveno aizņēmēju un tas solījis visu naudu atdot kreditoram.

²⁰ Civiltiesības. Lekcijas. Raksti. Konstantīns Čakste. Zvaigzne ABC. 2011. gads. 134. lpp.

²¹ LR Civillikums. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=225418> [Aplūkots 2018. gada 19. Novembrī]

²² Latvijas Republikas Civillikuma komentāri: ceturrtā daļa. Saistību tiesības. Autoru kolektīvs prof. K. Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā.-R: Mans Īpašums. 1998. 164. lpp.

²³ LR Vidzemes rajona tiesas spriedums nr. C-0606-18/3. Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/348508.pdf> [aplūkots 2018. Gada 19. Novembrī]

Uz prasītājas paskaidrojumu tiesa atbildēja, ka tā secina, ka ar minēto aizņēmuma līgumu, atbildētāji it uzņēmušies solidāras saistības. Un tas, ka naudas aizdevums ieskaitīts solidārās parādnieces dzīvesbiedra kontā, esot abu brīvprātīga izvēle un tas nemainot solidāras saistības būtību. Līdz ar to atbildētājas iebildums, ka viņai neesot pienākuma pildīt saistību esot noraidāms²⁴

Apskatot šo spriedumu kopsakarā ar iepriekš aprakstīto lietu, kurā personu solidāra saistība izrietēja no kopīgi iegādāta nekustamā īpašuma pirkuma līguma (konkrētajā, apskatītajā gadījumā viņu solidāra atbildība bija par pirkuma līgumā norādītās maksas samaksu kreditoram) iepriekšējā gadījumā bijī skaidri redzams savstarpējo norēķinu sadalījums pēc vienādu daļu principa, tas izrietēja no iegādātā īpašuma sadales vienlīdzīgās domājamās daļās, par ko varēja pārliecināties zemesgrāmatas ierakstā. Taču šajā apskatītajā piemērā puses ņēmušas aizdevumu, aizdevuma konkrēts mērķis lietā netika apskatīts, persona pret kuru tika vērsta prasība par naudas piedziņu, nevarēja pierādīt, ka aizdevuma summa izlietota tikai otra solidāri atbildīgā vajadzībām, tam, ka atbildētāja atsaucās uz to, ka aizdevuma summa ieskaitīta otra kopparādnieka kontā, šajā gadījumā nebija pietiekoši, lai pierādītu to, ka no saistības satura izriet kāds citādāks sadalījums.

Tādējādi iespējams secināt, ka lai tiktu pieļauta atkāpe no vienādu daļu principa būtiska loma ir pierādījumiem, ka šis saistības priekšmets starp kopparādniekiem ir sadalīts kādās citādās daļās.

Šīs kopparādnieku savstarpējās attiecības pastāv, it kā ārpus solidārās saistības, tomēr tiešā sakarā ar to, tas nozīmē, ka, lai vai kādi būtu priekšmeta sadalījumi kopparādnieku starpā, pret kreditoru viņi atbild nedalīti. Katram ir pienākums izpildīt saistību nedalīti, pilnā apmērā.

Tā kā šajā darba nodaļā tiek pētīts jēdziens “ atbilstoša atlīdzība” būtu svarīgi saprast vai nosakot atbilstošu atlīdzību kopparādnieku savstarpējās attiecībās, vienmēr būtu jāvadās pēc vienādu daļu principa. Lai gan tiesību literatūrā tiek pieļautas atkāpes no “ vienādu daļu principa”, tomēr autorei pētot tiesu praksi neizdodas atrast kādu konkrētu gadījumu, kad kopparādnieku savstarpējie norēķini būtu veikti kādās savādākās daļās.

Līdzīgi saistības kopparādnieku savstarpējās attiecības tiek raksturotas arī autoru kolektīva J. Vēbera, K. Torgāna un V. Šulca sastāvā izdotajā grāmatā “ Padomju Civiltiesības”, tajā tiek minēts, ka “ tas no parādnikiem, kurš izpildījis visu solidāro pienākumu pret kreditoru, tagad jau pats kļūst par kreditoru pret pārējiem parādnikiem. Viņa regresa tiesības pret pārējiem

²⁴ LR Vidzemes rajona tiesas spriedums nr. C-0606-18/3. Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/348508.pdf> [aplūkots 2018. Gada 19. Novembrī]

parādniekiem balstās uz daļējo saistību principu, t.i., ja likumā vai līgumā nav noteikts citādi, viņš regresa prasījumu var celt pret pārējiem parādniekiem vienlīdzīgās daļās.”²⁵

Taču šādu gadījumu varētu mēģināt apskatīt hipotētiski. Piemēram, ja divas personas A un B ņemtu aizdevumu kā solidāri aizņēmēji, šo aizdevumu viņi ņemtu ar mērķi iegādāties kopēju īpašumu un tas būtu sadalīts viņu starpā domājamās daļās piemēram personai A reģistrējot 1/3 domājamo daļu bet personai B 2/3 domājamās daļās. Gadījumā kad kāds no kopparādniekiem, piemēram persona A būtu apmierinājusi kreditora prasību un vērstos pie personas B ar prasību par “atbilstošu atlīdzību” vai šāds gadījums varētu būt par pamatu atkāpei no vienādu daļu principa.

Minētajā piemērā pušu starpā pastāv uz līguma pamata nodibināta solidāra saistība ar visiem no tās izrietošajiem nosacījumiem. Kreditors savu prasību minētajā piemērā ir vērsis pret vienu no kopparādniekiem, tas atbilstoši likumam ir apmierinājis kreditora prasību.

Šajā gadījumā prasot “atbilstošu atlīdzību” prasītājs varētu atsaukties uz dažādu domājamo daļu sadalījumā par aizdevumu iegādātajā kopīpašumā. Šis attiecīgi, autoresprāt, varētu būt gadījums, kad savādāks sadalījums izriet no saistības satura.

Gadījumos, kad solidāras saistības izceļas uz līguma pamata saistības priekšmets var būt fiziski dalāms, piemēram naudas summa (kā aizņēmums) un līguma dalībnieki līgumā īpaši atrunā un piekrīt tam, ka ir solidāri atbildīgi, par saistības izpildījumu neraugoties uz to, ka iespējams šo aizdevuma summu dzīvē izmanto tikai viens no šiem solidāri saistītajiem, šis saistības priekšmets būtībā kļūst nedalāms ar brīdi, kad vairākas personas līgumā uzņemas par to solidāru atbildību.

“Pēc likuma solidāra saistība nodibinās, kad izpildījuma priekšmets ir nedalāms, un proti, kad tas ir vai nu kāda darbība vai bezdarbība, tāpat arī kad kāda lieta vairākām personām uzticēta glabājumā, patapināta, izīrēta vai iekļāta”²⁶. Tātad, lai solidāra saistība nodibinātos uz likuma pamata, būtiskākais priekšnosacījums ir saistības priekšmeta nedalāmība. Būtiski būtu apskatīt kā nosakāma saistības priekšmeta nedalāmība.

Profesors Torgāns norāda, ka “izpildījuma priekšmets var būt darbība ar mantisku vērtību vai atturēšanās no kādas darbības. Ja nodibinot saistību, veicamā darbība ir apzīmēta kā tāda, kurā katram kopparādniekam nav nošķirts atsevišķs uzdevums, tad tā ir solidāra saistība. Piemēram, meža īpašnieks var nolīgt trīs mežstrādniekus vējgāzes seku novēršanai nodalītajos divos hektāros. Netiek nošķirti katra pienākumi, atlīdzība tiek paredzēta par visa darba izpildi”²⁷ No minētā secināms, ka ne vienmēr saistības priekšmetam ir jābūt fiziski nedalāmam,

²⁵ Padomju Civiltiesības. J. Vēbers, K. Torgāns. V. Šulcs. Zvaigzne. Rīga 1986. gads.16. lpp.

²⁶ LR Civillikums. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=225418> [aplūkots 2018. Gada 16. novembrī]

²⁷ Saistību tiesības. Pirmā daļa. Mācību grāmata. Kalvis Torgāns. Tiesu namu aģentūra. 2006. 82. lpp.

lai saistība būtu solidāra. Šajā gadījumā pielīgstot trīs mežstrādniekus vējgāzes seku novēršanai varēja arī nodalīt katra veicamos pienākumus un noteikt par to katram noteiktu apmaksu par veikto darbu, tad tā vairs nebūtu solidāra saistība.

Solidāru atbildību var noteikt arī likums tieši. Piemēram likums par dzīvojamo telpu īri 10. pants nosaka dzīvokļa īrnieka un viņa pilngadīgo ģimenes locekļu solidāru atbildību. Minētās normas otrā daļa noteic, ka “īrnieka ģimenes locekļiem ir tādas pašas tiesības un pienākumi kā īrniekam. Pilngadīgiem ģimenes locekļiem ir solidāra mantiskā atbildība par dzīvojamās telpas īres saistībām”²⁸, tāpat kā Civillikuma 1675. pants tieši noteic solidāru atbildību par vairāku personu solidāru atbildību par kopīgi izradīta noziedzīga nodarījuma rezultātā radušiem zaudējumiem. Vēsturiski “solidāra saistība izveidojās uz delikta pamata, kad vairākas personas kopīgi bija nodarījušas kādam zaudējumus”.²⁹

Bieži vien regresa prasības pamatojoties uz Civillikuma 1868. pantu tiek pielietotas arī īrnieku savstarpējos norēķinos. Likuma “par dzīvojamo telpu īri” 10. Panta otrā daļa nosaka, ka “īrnieka ģimenes locekļiem ir tādas pašas tiesības un pienākumi kā īrniekam. Pilngadīgajiem ģimenes locekļiem kopā ar īrnieku ir solidāra mantiskā atbildība par dzīvojamās telpas īres līguma saistībām”³⁰, līdz ar to var rasties situācija, kurā īrnieks, kurš apmierinājis kreditora, šajā gadījumā izīrētāja prasību var vērsties ar regresa prasību pret saviem pilngadīgajiem ģimenes locekļiem. Šāda solidāra saistība izriet no likuma.

Kā piemēru var apskatīt Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas spriedumu lietā Nr. CA-0159-18.³¹ Tiesa pirmajā instancē no atbildētājas (īrnieces) piedzina uzkrāto parādu, kas ietver neapmaksāto īres maksu un komunālo pakalpojumu samaksu par labu izīrētājai. Izīrētāja iesniedza apelācijas sūdzību ar lūgumu spriedumu pārsūdzēt pilnībā, kā argumentu izvirzot to, ka tiesa izskatījusi lietu bez otra solidāri atbildīgā īrnieka, atbildētājas likumīgā vīra, kurš deklarējis īres dzīvoklī, turklāt minot to, ka tiesa esot nepamatoti piedzinusi visu prasības summu no atbildētājas, neņemot vērā to, ka atbildētājas vīrs minētajā laika posmā ir dzīvojis konkrētajā īres dzīvoklī un arī esot atbildīgs īres naudas nemaksāšanā.

Konkrētajā lietā apelācijas sūdzības iesniedzējai nepamatoti atsaukties uz to, ka tās laulātais ir līdzatbildīgs un prasība vērsama arī pret viņu. Lai gan saistība šajā gadījumā ir solidāra pēc

²⁸ LR likums par dzīvojamo telpu īri. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=56863> [Aplūkots 2018. gada 17. novembrī]

²⁹ Romiešu Civiltiesību pamati. Voldemārs Kalniņš. Izdevniecība “Zvaigzne” .1977. 130. Lpp.

³⁰ LR Likums “Par dzīvojamo telpu īri”. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=56863> [Aplūkots 2018. gada 10. novembrī.]

³¹ Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas spriedums Lietā Nr. CA-0159-18. Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/354792.pdf> . Aplūkots [2018. gada 10. novembrī]

likuma, tomēr “ kopparādnieku jeb katru solidāri saistīto var piespiest izpildīt visu saistību , viņš nedrīkst atsaukties uz to, ka arī citiem kopparādniekiem būtu jādod kāda daļa.”³²

Apelācijas instances tiesa minētajā spriedumā norāda , ka “ atbilstoši Civillikuma 1686. Panta pirmajai daļai kopparādnieks, kas apmierinājis kreditoru var prasīt no pārējiem atbilstošu atlīdzību, ja tam nav sevišķu šķēršļu. Tā kā prasījums par parāda piedziņu vērsts tikai pret atbildīgo īrnieci /personu B/, tad pirmās instances tiesa pamatoti piedzinusi no viņas parādu par īri un pakalpojumiem, kas izveidojusies lietā minētajā laika posmā. Savukārt, kad /persona B/ būs samaksājusi minēto parāda summu prasītājai, iestāsies /personas C/ atbildība pret /personu B/ un viņa varēs prasīt atbilstošu atlīdzību par izveidojušos parādu no sava ģimenes locekļa.”³³

Pētot tiesu praksi kopparādnieku savstarpējos norēķinos starp īrnieku un viņa pilngadīgajiem ģimenes locekļiem pārsvarā tiek piemērots tiesu doktrīnā nostiprinājamais “ vienādu daļu princips” , šādu solidāru saistību , kā iepriekš darbā minēts nosaka likums. Šāds atlīdzības sadalījums šķiet loģisks, ja personas dzīvo un lieto vienu dzīvojamo platību un būtu tikai saprotami, ka personas, kas tajā mitinās uzņemtās atbildību vienlīdzīgi. Gadījumos kad solidāru saistību nosaka likums ir runa par nedalāmu saistības priekšmetu. Kā nosaka Civillikuma 1674. panta komentārs “ ka darbībai ir jābūt nedalāmai, tādai, kurā dalībnieki nav varējuši vai nav vēlējušies noteikt katram veicamo daļu”.³⁴

Kā noskaidrots iepriekš darbā, solidāras saistības var izveidoties ne tikai no līguma ar kuru kopparādnieki tās uzņēmušies. Bieži tās izriet tieši no likuma.

Piemēram, Civillikuma 1675. pants nosaka, ka “ vairākas personas, kas kopīgi izdarījušas noziedzīgu nodarījumu ,atbild solidāri par zaudējumu, kas ar to nodarīts”³⁵

Praksē bieži tiek izskatītas kopparādnieku savstarpējo norēķinu lietas kas pamatotas ar spriedumu krimināllietā par solidāru zaudējumu piedzīšanu.

Kā vienu no piemēriem varētu aplūkot Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2017. Gada 25. janvāra spriedumu lietā Nr. C32249616 ³⁶

Šajā lietā persona A cēla prasību par naudas piedziņu pret personu B pamatojoties uz Civillikuma 1686. pantu. Prasībā norādot to, ka pamatojoties uz spriedumu krimināllietā , solidāri tika piedzīti zaudējumi par labu cietušajai personai no 3 atbildētājiem, personas A , personas B un trešā kopparādnieka , personas D. Persona A un persona D samaksāja katra 1/3

³² Saistību tiesības. Pirmā daļa. Prof. K. Torgāns. Tiesu namu aģentūra. 2006. 86. lpp.

³³ Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas spriedums Lietā Nr. CA-0159-18. Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/354792.pdf> . Aplūkots [2018. gada 10. novembrī].

³⁴ Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Saistību tiesības. Prof. K Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Mans īpašums. 1998. gads. 165.lpp

³⁵ LR Civillikums. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=225418> [aplūkots 2018. Gada 16. novembrī]

³⁶ Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2017. Gada 25. janvāra spriedums Nr. C32249616. Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/309036.pdf>. [aplūkots 2018. Gada 12. decembrī]

daļu no kopējās piedzenamās summas, savukārt persona B savas daļas samaksu neveica, līdz ar to izpildītājs piedzina kopējās piespriestās summas atlikumu no personas A.

Persona A izmantojot savas, ar likumu piešķirtās tiesības, vērsa prasību konkrēti pret personu B piedzīt ½ no summas, kuru tā bija apmaksājusi.

Tiesa prasību apmierināja, balstoties uz pierādījumiem, ka persona D savu pienākošos daļu ir samaksājusi un persona A ir samaksājusi pārējo atlikušo, piedzenamo naudas summu.

Šajā spriedumā arī netiek piemērotas atkāpes no vienādu daļu principa, konkrētajā gadījumā tiesa jau spriedumā bija noteikusi katram kopparādniekam piedzenamo naudas summu (vadoties pēc vienādu daļu principa).

Kā izriet no konkrētā sprieduma, atbildība bija solidāra, acīmredzami, katra kopparādnieka atsevišķa vaina netika nodalīta, tātad šķiet tikai loģiski vadīties pēc vienādu daļu principa kopparādnieku savstarpējos norēķinos.

Viens no gadījumiem, kad solidāra saistība izceļas uz likuma pamata ir saistības priekšmeta nedalāmība.

Kā piemēru var apskatīt Madonas rajona tiesas spriedumu lietā Nr. C22047313³⁷ Šajā lietā A/S “Sadales tīkls” iesniedza prasību pret personu C un personu D, lūdzot solidāri piedzīt parādu par izlietoto elektroenerģiju.

No lietas apstākļiem secināms, ka persona C bija noslēgusi līgumu ar A/S “Sadales tīkls” par elektroenerģijas piegādi konkrētā adresē.

Prasība tika pamatota ar to, ka “ņemot vērā, ka elektroenerģijas piegāde dzīvojamai mājai, kā izpildījuma priekšmets ir nedalāms, proti, kad tas esot vai nu kāda darbība, vai bezdarbība, tāpat arī kāda lieta vairākām personām kopīgi izīrēta, saskaņā ar Civillikuma 1674. Pantu bijusi nodibināta solidāra saistība, un prasītājam esot tiesības pieprasīt parāda samaksu no visām minētajā adresē dzīvojošām pilngadīgajām, rīcībspējīgajām personām. Par nedalāmu darbību uzskatāma tāda darbība, kuras dalībnieki neesot varējuši, vai neesot vēlējušies noteikt katram veicamo daļu. Civillikuma solidāras saistības būtība, esot raksturota ar izpildījuma priekšmetu (darbības, bezdarbības, lietas) nedalāmību. Tādējādi noteicošais faktors solidārai atbildībai esot izpildījuma priekšmeta nedalāmība. Elektroenerģijas piegāde kā izpildījuma priekšmets esot nedalāms, jo neesot iespējams nodalīt cik un kurš no kopējās māsaimniecības dalībniekiem to patērē, piemēram apgaismojumam vai citai elektroierīcei, arī gadījumos, kad elektroenerģijas noteiktā objektā tiek izlietota patvaļīgi, tādēļ nodarīto zaudējumu samaksa,

³⁷ Madonas rajona tiesas spriedums lietā Nr. C23047313. Pieejams: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=2ahUKEwj50eN2aXfAhXcCwKHQJCA_cQFjAAegQIABAC&url=https%3A%2F%2Fwww.tiesas.lv%2Fnolemumi%2Fpdf%2F133435.pdf&usg=AOvVaw0DkUegjVslmISAHIPaQuWn [Aplūkots 2018. Gada 15. Decembrī].

no atbildētājiem pieprasāma solidāri”³⁸.

Minētajā gadījumā ir skaidri redzams, un tas ticis arī saprotami paskaidrots, ka nav iespējams nodalīt cik katrs no kopparādniekiem patērē elektroenerģiju. Gadījumā, ja samaksu veiktu viens no kopparādniekiem, būtu tikai taisnīgi regresa kārtībā prasīt prasīt atmaksāt otram kopparādniekam, šajā gadījumā, $\frac{1}{2}$ samaksātās summas.

³⁸ Madonas rajona tiesas spriedums lietā Nr. C23047313. Pieejams: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=2ahUKEwj5oeN2aXfAhXCkCwKHQJCA_cQFjAAegQIABAC&url=https%3A%2F%2Fwww.tiesas.lv%2Fnolemumi%2Fpdf%2F133435.pdf&usg=AOvVaw0DkUegiVslmISAHIPaQuWn [Aplūkots 2018. Gada 15. Decembrī].

2. “SEVIŠĶI ŠĶĒRŠĻI” SAISTĪBU KOPDALĪBNIEKU TIESISKAJĀS ATTIECĪBĀS

Jēdziens “sevišķi šķēršļi” tiek minēts 1686. panta pirmajā daļā, normas pirmā daļa noteic, ka “kopparādnieks, kas apmierinājis kreditoru, var prasīt no pārējiem atbilstošu atlīdzību, ja tam nav sevišķu šķēršļu”³⁹

Likumā jēdziena “sevišķi šķēršļi” konkrēts skaidrojums vai to uzskaitījums netiek sniegts. Civillikuma 1686. Panta komentārs nosaka, ka “kopparādnieku savstarpējie norēķini pēc kreditora apmierināšanas izdarāmi pēc vienādu daļu principa, ja no apstākļiem neizriet citāds sadalījums. Par šķēršļiem, kas izslēgtu savstarpēju norēķināšanos, tiesu prakses pagaidām nav”⁴⁰, minētais Civillikuma komentāru izdevums ir izdots 1998. gadā un uz to brīdi šādas tiesu prakses arī nebija, līdz ar to šis jēdziens arī nav ticis skaidrots, taču interesanti ir tas, ka arī tiesību literatūrā nav atrodams šī jēdziena skaidrojums.

Profesors Torgāns savā mācību grāmatā “Saistību Tiesības” nav skaidrojis jēdzienu “sevišķi šķēršļi” bet komentējis Civillikuma 1686. pantu, ka “kopparādniekam, kas apmierinājis kreditoru ir regresa prasījuma tiesības pret pārējiem kopparādniekiem, taču ne vienmēr viņam ir labas izredzes savas tiesības īstenot. Citiem kopparādniekiem var nepietikt naudas vai mantas, lai norēķinātos. Te izpaužas solidāras saistības priekšrocības no kreditora viedokļa un katra kopparādnieka risks atbildēt par visu saistību”⁴¹ un devis atsauci uz minētā panta otro daļu, ka gadījumos, ja samaksājušais kopparādnieks darbojies ļaunā nolūkā, tas zaudē tiesību uz atlīdzību (jēdzienu “ļauns nolūks” kopparādnieku savstarpējās attiecībās autore apskatīs darba trešajā nodaļā). Pēc Profesora Kalvja Torgāna sniegtā Civillikuma 1686. panta apraksta, varētu saprast, ka ar jēdzienu “sevišķs šķērslis”, kas izslēdz saistības kopparādnieku savstarpējo norēķināšanos varētu saprast Civillikuma 1686. panta otrajā daļā minēto samaksājušā kopparādnieka “ļauno nolūku”, taču Civillikuma 1686. panta komentārā, kura apskatāmās daļas autors arī ir profesors Torgāns, jēdziens “sevišķi šķēršļi” un ļauns nolūks” ir nodalīti atsevišķi.

Arī profesors Sinaiskis grāmatā “Latvijas Civiltiesību apskats” nav sniedzis detalizētāku jēdziena “sevišķi šķēršļi” skaidrojumu tikai citējis iepriekšminēto normu.

Savukārt tiesību zinātnieks Konstantīns Čakste grāmatā “Civiltiesības” neapskata jēdzienu “sevišķi šķēršļi” vien min to, ka “kad viens no parādniekiem ir samaksājis parādu, tad tas var

³⁹ LR Civillikums. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=225418> [Aplūkots 2018. Gada 19. novembrī]

⁴⁰ LR Civillikuma komentāri. Saistību tiesības. Autoru kolektīvs prof. K. Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Mans Īpašums. 1998. 171. Lpp.

⁴¹Saistību tiesības. Pirmā daļa. Mācību grāmata. Kalvis Torgāns. Tiesu namu aģentūra. 2006. Gads. 87. Lpp.

prasīt no pārējiem piedalīšanos parāda dzēšanā, piemēram, ja 3 kopparādnieki, tad tas kurš samaksājis parādu, var prasīt no katra 1/3.”⁴²

Civillikuma 1686. pantam ir atrodama analoga tiesību norma Vietējo Civillikumu kopojumā, jo kā zināms Latvijas Republikas Civillikums ir veidots uz Vietējo likumu kopojuma pamata, daudzas normas pat ir pārņemtas negrozītas. Analogā tiesību norma atrodama Vietējo Civillikumu kopojuma 3348. pantā kas nosaka “ tas parādnieks, kurš apmierina kreditoru, var prasīt no līdzparādniekiem atbilstošu atlīdzību, ja tam nav sevišķu šķēršļu.”⁴³ Savukārt Vietējo Civillikumu kopojuma 3349. norma nosaka “ ja samaksājušais līdzparādnieks darbojies ļaunā nolūkā, tad viņš ar to zaudē tiesību uz atlīdzību”⁴⁴

Profesors Voldemārs Kalniņš grāmatā Romiešu Civiltiesību pamati min, ka “ Līdz ar kapitālisma attīstību Romiešu tiesību ietekme ievērojami pastiprinājās atsevišķo Baltijas guberņu civiltiesībās, kā tas redzams “ Vietējo civillikumu kopojumā” Šīs kodifikācijas autors Fr. G. Bunge bija savācis pa visiem Baltijas zemju nostūriem iesakņojušās, praksē lietotās romiešu tiesību normas, un zinātniski tās izvērtējis, salīdzinot ar oriģināltekstiem, pirms formulēšanas pantos.”⁴⁵

Aplūkojot oriģinālo avotu krievu valodā “ Свод местных узаконений губерний остзейских”⁴⁶ zem normām ir redzamas atsauces uz oriģinālavotiem, romiešu digestām un paražu tiesībām.

Profesors Vladimirs Bukovskis, komentējot iepriekšminēto tiesību normu skaidro, ka ar jēdzienu “sevišķi šķēršļi” acīmredzami būtu jāievēro tieša likuma norāde un ka pirmkārt vajadzētu vadīties pēc 3349. panta ietvertajām norādēm par samaksājušā kopparādnieka ļauno nolūku”⁴⁷

Šajā situācijā būtu nepieciešams aplūkot tiesu praksi un apskatīt, kā mūsu tiesa vērtē “ sevišķus šķēršļus” saistības kopparādnieku savstarpējās attiecībās.

Augstākās tiesas judikatūrā judikatūrā “ sevišķu šķēršļu jēdziens” un tā piemērošana saistību kopparādnieku savstarpējās attiecībās iezīmējās ar Augstākās tiesas Civillietu Departamenta 2013. gada 31. maija spriedumu lietā Nr. SKC-130/2013.

Kā secinājis Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departaments 2013. gada 31. maija spriedumā Nr. SKC-130/ 2013. “ Civillikuma 1686. panta pirmās daļas tiesiskā sastāva

⁴² Civiltiesības. Lekcijas. Raksti. Konstantīns Čakste. Zvaigzne ABC. 2011. gads 134. lpp.

⁴³ “ Vietējo Civillikumu kopojums” Tieslietu ministrijas sevišķās komisijas sagatavojumā. Valtera un Rapas akciju sab. izdevumā. 1928. 385. lpp.

⁴⁴ turpat

⁴⁵ Romiešu Civiltiesību pamati. Voldemārs Kalniņš. Izdevniecība Zvaigzne. Rīga. 1977. Gads 210. lpp.

⁴⁶ Свод местных узаконений губерний остзейских. Ч. III. Санкт-Петербург. 1864. 638 с.

⁴⁷ “ Свод гражданских узаконении губерни прибалтийских”, составил Буковский, В., 1914. т. 2, с. 246

pazīme “ sevišķi šķēršļi” ir atklāts juridisks jēdziens, kura saturs jānoskaidro tiesību normas piemērotājam likuma un konkrētā gadījuma kontekstā”⁴⁸ Līdz ar to, secināms, ka jēdziens “ sevišķi šķēršļi ir ģenerālklausula.

“Tiesību teorijā atzīts, ka likumos pielietotie jēdzieni atšķiras ar dažādu – pieaugošu vai krītošu saturisko noteiktību. Jēdzieni var būt viennozīmīgi, kuru nozīme noteikta vai nu ar pašas lietas dabu , vai ar normatīvo aktu, gan arī ar zināmu abstrakcijas pakāpi. Jēdzienus ar relatīvu, izplūdušu saturisko kodolu sauc par atklātiem vai nenoteiktiem tiesību jēdzieniem (piemēram, taisnības apziņa, tiesiskā kultūra u.c.). Nenoteikta satura tiesību jēdzienu ieviešana, nozīmē, ka likumdevējs apzināti izvairījies no noteiktu pazīmju uzskaitījuma un nav vēlējis ierobežot attiecīgās normas piemērošanas sfēru, dodot plašāku rīcības brīvību tās piemērotājam”⁴⁹

Šajā lietā tiesa izskatīja kasācijas sūdzību kur prasītājs bija maksātnespējīga uzņēmuma administrators, kurš lūdza atcelt spriedumu ar kuru maksātnespējīga uzņēmuma administrators prasība par naudas piedziņu no šī uzņēmuma bijušajiem valdes locekļiem pamatojoties uz Civillikuma 1686. pantu. Prasība tika noraidīta, jo tika konstatēti kopparādnieku savstarpējo norēķinu izslēdzošie “ sevišķie šķēršļi”.

Konkrētajā gadījumā uzņēmums un abi tā īpašnieki un amatpersonas bija solidāri ņēmušas aizdevumu ar mērķi ieguldīt to uzņēmuma attīstībā, rekonstrējot tā ražošanas ēku. Aizņēmums tika ieskaitīts uzņēmuma bankas kontā un izlietots iepriekšminētā mērķa sasniegšanai kas arī tika pierādīts. Kreditors tika apmierināts ar uzņēmumam piederošo nekustamo īpašumu, kas bija ieķīlāts prasības nodrošināšanai.

Līdz ar to maksātnespējīgā uzņēmuma administrators pamatojoties uz Civillikuma 1686. pantu iesniedza regresa prasību, lūdzot piedzīt 1/3 daļu no katra kopparādnieka.

Taču prasība tika noraidīta, jo tika konstatēti “ sevišķi šķēršļi” , kas izslēdz kopparādnieku norēķināšanās pienākumu.

Tā kā lietā tika noskaidrots, ka piešķirtais aizdevums izlietots tikai sabiedrības vajadzībām tiesa secināja, ka “ ņemot vērā, ka aizdevuma līgums ir reāllīgums un bez naudas vai lietas nodošanas nav pamata atzīt aizdevuma attiecību pastāvēšanu (Civillikuma 1934. pants), ka aizņēmējam ir jāatdod tāda pati summa vai tāds daudzums, kādu viņš saņēmis (Civillikuma 1943. pants) , Augstākās Tiesas Civillietu departamenta ieskatā, apelācijas instances tiesa pamatoti minētos lietā nodibinātos apstākļus atzinusi par juridiski nozīmīgiem, kas iekļaujas jēdziena “ sevišķi šķēršļi” saturā un dod pamatu atkāpties no vienādu daļu principa.

⁴⁸ LR Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta spriedums Nr. SKC-130/2013. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/downloadlawfile/3045> [aplūkots 2018. gada 19. novembrī]

⁴⁹ Mūsdienu tiesību teorijas atziņas. Rakstu krājums prof. E. Meļķiša redakcijā. Tiesu namu aģentūra. 1999. 14-15 lpp.

Augstākās Tiesas Civillietu departaments uzskata, ka tiesa, lai piepildītu juridiski nenoteikto jēdzienu “sevišķi šķēršļi”, pamatoti kā argumentu izmantojusi aizdevuma attiecībām raksturīgo tiesisko regulējumu, tādējādi sasniedzot interpretācijas mērķi- jēdziena lietderīgu, saprātīgu un taisnīgu piemērošanu. Noteikt kopparādnieku savstarpējos norēķinus pēc vienādu daļu principa situācijā, kad aizdevums nonācis tikai viena kopparādnieka mantā, kura interesēs tas izlietots, Augstākās Tiesas Civillietu departamenta ieskatā, nebūtu saprātīgākais un taisnīgākais konkrētā gadījuma noregulējums.”⁵⁰

Kā secināms, apskatot konkrēto Augstākās Tiesas Civillietu departamenta spriedumu, tiesa vērtējot “sevišķu šķēršļu” pastāvēšanu saistības kopparādnieku savstarpējās attiecībās vadās pēc faktiskās situācijas kopparādnieku savstarpējās attiecībās.

Līdz ar to secināms, ka tas nonāk pretrunā ar tiesību zinātnieka Vladimira Bukovska pausto atziņu, ka tiesai, vērtējot “sevišķu šķēršļu” pastāvēšanu, kas izslēgtu to savstarpējs norēķinus būtu tieši jāvadās pēc likuma norādes.

Apskatāmajā lietā, Prasītājs kasācijas sūdzībā bija norādījis, ka “Tiesa (šajā gadījumā, apelācijas instancē) Civillikuma 1686. pantu iztulkojusi nepareizi. Tulkojot šo normu sistēmiski (pirmo un otro daļu), secināms, ka sevišķais šķērslis, kas ierobežo kopparādnieka tiesības prasīt atlīdzību no citiem kreditoriem ir samaksājušā kopparādnieka ļauns nolūks attiecībā pret pārējiem kopparādniekiem. Taču Tiesas ieskatā, sevišķais šķērslis ir apsvērums, ka prasību apmierināt nebūtu taisnīgi”⁵¹ būtībā šāds prasītāja kasācijas sūdzībā ietvertais arguments atbilst Profesora Bukovska paustajai atziņai.

Tiesa šādu kasācijas sūdzības iesniedzēja pausto viedokli raksturo kā kļūdainu jo, kā uzskata Augstākās Tiesas Civillietu departaments “ja likumdevējs kā vienīgo šķērslis, kas pieļauj atkāpšanos no vienādu daļu principa būtu vēlējies saistīt tikai ar “kopparādnieka darbošanos ļaunā nolūkā”, tas būtu aprobežojies ar šā panta otrajā daļā ietverto noteikumu. Tas, ka Civillikuma 1686. pantā ir iekļauta pirmā daļa, kurā ieviests jēdziens ar augstu abstrakcijas pakāpi, kā uzskata Augstākās Tiesas Civillietu departaments, liecina, ka likumdevējs nav vēlējies aprobežot minētās normas piemērošanas sfēru un apjomu ar vienu konkrētu pazīmi, jēdziena “sevišķi šķēršļi” satura piepildīšanu atstādams tiesību normas piemērotāja ziņā.”⁵²

Ieskatam varētu aplūkot dažus spriedumus no tiesu prakses, kuros tiesa apskata Civillikuma 1868. pantu.

⁵⁰ LR Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta spriedums Nr. SKC-130/2013. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/downloadlawfile/3045> [aplūkots 2018. gada 19. novembrī]

⁵¹ LR Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta spriedums Nr. SKC-130/2013. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/downloadlawfile/3045> [aplūkots 2018. gada 19. novembrī]

⁵² Turpat.

Piemēram Augstākās Tiesas Civillietu departamenta spriedumu lietā Nr. SKC-0054/2016.⁵³

Tika izskatīta lieta par aizdevuma pamatsummas un procentu piedziņu atsaucoties uz Civillikuma 1686. pantu .

No lietas apstākļiem izriet, ka Persona B un persona D noslēdza hipotekārā kredīta aizdevuma līgumu nekustamā īpašuma iegādei.

Tai pat dienā, persona B un persona C noslēdza pirkuma līgumu par nekustamā īpašuma iegādi un nostiprināja katram ½ domājamās daļas uz šo īpašumu.

Persona B bija iesniedzis prasību atsaucoties uz CL. 1686. pantu lūdzot piedzīt atbilstošu atlīdzību (par samaksātās aizdevuma pamatsummas procentu un īpašuma apdrošināšanas izdevumiem) no personas D un personas C, pamatojoties uz to, ka aizdevuma līgumu pilda viens pats.

Prasība pret personu D tika noraidīta pilnībā jau pirmās instances tiesā. Un tas būtu vērtējams kā pamatoti, persona D bija solidāri atbildīga par aizdevuma līguma izpildi un tas tika izpildīts. Būtu nepamatoti piedzīt no personas D atlīdzību, jo minētais īpašums, kura iegādei tika ņemts aizdevums nav minētās personas īpašumā.

Savukārt prasība par atbilstošas atlīdzības piedziņu no personas C atsaucoties uz Civillikuma 1686. pantu, rajona tiesa apmierināja.

Persona C iesniedza apelācijas sūdzību un apelācijas instances tiesa prasību apmierināja daļēji, piedzenot no personas C īpašuma apdrošināšanas izdevumus un tiesas izdevumus. Prasību apgabala tiesa pamatoja ar to, ka persona C nav aizdevuma līguma dalībiece, līdz ar to nav kopparādniece aizdevuma līguma izpratnē pret kuru varētu vērst piedziņu par līguma pamatsummas daļas piedziņu atsaucoties uz Civillikuma 1686. pantu.

Šajā lietā tika iesniegta arī kasācijas sūdzība, to iesniedza gan persona C , gan persona B.

Taču Augstākās Tiesas Civillietu departaments spriedumu atstāja negrozītu un piekrītot apgabaltiesas sprieduma argumentācijai atzīst “ konkrētajā gadījumā, izskatot prasību daļā pret personu C par atmaksātās aizdevuma pamatsummas un procentu 2067, 32 Ls piedziņu , nav būtiskas nozīmes faktam par katra kopīpašnieka veikto ieguldījumu nekustamā īpašuma iegādē, jo persona C nav aizdevuma līguma dalībiece, proti, nav kopparādniece, tādēļ atbilstoši Civillikuma 1686. Panta pirmajai daļai šādu prasījumu pret viņu vērst nevar.”⁵⁴.

Apskatot šo lietu kopumā, ir redzams šķērslis, kas liedza veikt savstarpējos norēķinus starp aizdevuma līguma kopparādniekiem personu B un personu D. Lai gan persona D kopā ar

⁵³ LR Augstākās tiesas Civillietu departamenta spriedums Nr. SKC-0054/2016. Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/256920.pdf> [aplūkots 2018. Gada 14. Decembrī]

⁵⁴ LR Augstākās tiesas Civillietu departamenta spriedums Nr. SKC-0054/2016. Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/256920.pdf> [aplūkots 2018. Gada 14. Decembrī]

personu B bija noslēdzis aizdevuma līgumu, tomēr aizņemtā nauda tika izlietota īpašuma iegādei, kura sadalīta vienādās domājamās daļās starp personu B un personu C, un autorei jāpiekrīt, ka būtu netaisnīgi prasīt no personas D daļu no personas B aizdevuma pamatsummas un procentu segšanai samaksātās summas.

Līdzīgi varētu apskatīt arī Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas spriedumā Nr. C31469513⁵⁵.

Šajā lietā SIA “ Rīgas namu pārvaldnieks” vērsis prasību pret personu A, personu E, personu F un personu K par dzīvojamo telpu īres līguma izbeigšanu, īrnieku izlikšanu un solidarū parāda piedziņu pret iepriekšminētajām personām.

No lietas apstākļiem izriet, ka starp Prasītāju un personu A tika noslēgts līgums par dzīvojamās telpas īri. Lietošanas tiesības līdz ar īrnieci bija piešķirtas arī viņas ģimenes locekļiem, personai E, personai F un personai K.

Pirmās instances tiesa minētajā lietā prasību apmierināja daļēji, un piesprieda solidarū piedzīt parādu no personas A un personas E un samazināt nokavējuma procentu summu.

Pamatojoties uz apstākļiem, ka persona K un persona F nedzīvo stīdus dzīvoklī, ko tie ir arī pierādījuši.

Prasītāja iesniedza apelācijas sūdzību ,lūdzot piedzīt nokavējuma procentus un tiesāšanās izdevumus , solidarū no personas A, personas E, personas F un personas K.

Prasītāja savu sūdzību pamato ar to, ka persona F un persona K īres līgumā ir ierakstīti kā personas A pilngadīgie dēli, līdz ar ko tie ir solidarū atbildīgi par īres līgumā noteiktajiem maksājumiem saskaņā ar likuma “ par dzīvojamo telpu īri” 10. panta otro daļu.

Apelācijas instances tiesa prasību daļā par solidarū naudas piedziņu no personas F un personas K noraidīja, skaidrojot, ka “ No Augstākās Tiesas Civillietu departamenta sprieduma lietā Nr. SKC- 171/2003 ir secināts, ka solidarū pienākumu maksāt īres maksu un maksu par pamatpakalpojumiem nosaka dzīvošanas fakts dzīvojamā telpā. Pierakstīšanās fakts vai vai dzīvesvietas deklarēšana uzskatāma par prezumpciju, ka pierakstītā persona, jeb persona, kas dzīvesvietu deklarējusi, tiešām tur dzīvo, ja vien dzīvojamās telpas īrnieks nav to apstrīdējis.”⁵⁶

Taču šajā konkrētajā lietā īrniece, jeb persona A bija apstiprinājusi, ka viņas pilngadīgie dēli persona F un persona K nedzīvo minētajā īres dzīvoklī, turklāt šīs personas savas dzīvesvietas arī deklarējuši citās adresēs.

⁵⁵LR Latgales apgabaltiesas Civillietu kolēģijas spriedums lietā Nr. C31469513. Pieejams : <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/292742.pdf> [aplūkots 2018. Gada 14. Decembrī]

⁵⁶ LR Latgales apgabaltiesas Civillietu kolēģijas spriedums lietā Nr. C31469513. Pieejams : <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/292742.pdf> [aplūkots 2018. Gada 14. Decembrī]

Gadījumā, ja atbildība būtu konstatēta solidāra un pret kādu no personām, piemēram personu K tiktu vērsts prasījums atsaucoties uz Civillikuma 1686. pantu autores prāt nebūtu taisnīgi no šīs personas prasīt proporcionālu daļu par samaksāto summu, ja persona šo dzīvojamo platību un komunālos pakalpojumus nav lietojusi.

Šajā gadījumā apskatot kā Tiesa tulko jēdzienu “sevišķi šķēršļi” autores ieskatā šis būtu viens no gadījumiem kad dzīvojamās telpas platības neizmantošana būtu raksturojama kā “sevišķs šķērslis” līdz ar to varētu pieļaut atkāpi no vienādu daļu principa, jo šādā situācijā nebūtu taisnīgi no personas, kura nedzīvo dzīvoklī prasīt maksāt proporcionālu daļu ar dzīvokli saistīto maksājumu.

Civillikuma 1686. panta komentārs nosaka, ka “kopparādnieku savstarpējie norēķini pēc kreditora apmierināšanas izdarāmi pēc vienādu daļu principa, ja no apstākļiem, ja no apstākļiem neizriet kāds cits sadalījums”⁵⁷

Apskatot šo Civillikuma 1686. panta komentāru kopsakarā ar nodaļas sākumā aprakstīto Augstākās Tiesas Civillietu departamenta spriedumu lietā Nr. SKC- 130/2013⁵⁸, kurā Latvijas Republikas Augstākās Tiesas Civillietu departaments sniedzis atziņu, ka “tā kā Civillikuma 1686. Panta pirmajā daļā parādu samaksājušā kopparādnieka tiesības saņemt atbilstošu atlīdzību no pārējiem kopparādniekiem ir saistāma ar kādiem likumā tieši nenosauktiem īpašiem apstākļiem (sevišķiem šķēršļiem), kas konstatējami katrā konkrētā gadījumā, apelācijas instancei bija ne vien tiesība, bet arī pienākums lietas apstākļus izvērtēt arī no labas ticības un taisnīguma aspekta.”⁵⁹ Varētu secināt, ka Civillikuma 1686. pantā ietvertais jēdziens “sevišķi šķēršļi” būtībā ir jebkuri apstākļi, kuri konkrētā situācijā atbilstoši taisnīguma principam ļautu atkāpties kopparādniekiem no pienākuma veikt savstarpējos norēķinus pēc vienādu daļu principa neraugoties uz to, ka starp viņiem pastāv solidāra saistība.

Lai gan no solidāras saistības būtības izriet tas, ka vairākas personas kopīgi uzņemas vienas saistības izpildījumu un šīs saistības priekšmets ir nedalāms fiziski vai arī personas nav vēlējušās sadalīt to konkrētās daļās, līdz ar to arī loģiski izriet vienādu daļu sadalījums kopparādnieku savstarpējos norēķinos. Tomēr dzīvē var rasties situācijas, kad personas šādas solidāras saistības uzņemas, jo tās kalpo kā sava veida nodrošinājums kreditoram, ka šī saistība tiks izpildīta un reizēm tās tiek jau iestrādātas, piemēram, aizdevuma līgumos. Var gadīties tā, ka kāda no personām neizmanto aizņemto naudu savām vajadzībām kā apskatīts gadījumos no tiesu prakses šajā nodaļā, vai nedzīvo dzīvoklī, kurā ir pierakstīts. Šīs solidārās saistības reizēm

⁵⁷ Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Saistību tiesības. Prof. K. Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Mans īpašums. 1998. Gads. 171. Lpp.

⁵⁸ LR Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta spriedums Nr. SKC-130/2013. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/downloadlawfile/3045> [aplūkots 2018. gada 19. novembrī]

⁵⁹ Turpat.

tiek uzņemtas tīri formāli. Šādos gadījumos kad persona kura veic saistības izpildījumu ir persona, kuras labā būtībā tika nodibināta šī solidarā saistība piemēram piešķirts aizdevums ,piemēram, īpašuma iegādei, nebūtu taisnīgi prasīt otrai personai atprasīt proporcionālo daļu.

Tā kā situācijas kā nodibinās solidarā saistības ir dažādas, tad arī likumā ietvertie “ sevišķie šķēršļi” kuri var izslēgt saistības kopparādnieku savstarpējās attiecības var būt dažādi, katrā konkrētā situācijā savādāki. Līdz ar to taisnīgi ir tos izvērtēt un ņemt vērā, lai panāktu situācijas taisnīgu noregulējumu.

Tiesu praksē ir atrodami vairāki gadījumi kad ģimenes locekļi cenšas apstrīdēt pret tiem vērsto solidarāo piedziņu, kā piemēru var minēt Zemgales apgabaltiesas 2017. gada 12. decembra spriedumu lietā Nr. CA-0606-17/12.⁶⁰

Šajā lietā prasību par A/S “ Swedbank P&C Insurance” prasību pret personu A ar trešajām personām viņa pusē, pret personu B, personu C, personu D un personu E. Prasība tika vērstā par zaudējumu piedziņu, kuri radušies uz delikta pamata, appludinot kaimiņu dzīvokli.

Persona pirmās instances tiesa prasību apmierināja, taču persona A iesniedza apelācijas sūdzību. Sūdzību persona pamatoja ar daudz argumentiem, nepiekrītot daļās par piespriedes zaudējumu atlīdzības summu utt., taču kā galveno argumentu, kāpēc neatzina prasību un iesniedza sūdzību, persona A minēja, ka nedzīvo šajā ģimenes dzīvoklī, ka tajā mitinās viņa šķirtā sieva un bērni. Persona A apgalvoja, ka sen jau dzīvo citā dzīvesvietā. Būtībā līdzīgi, kā iepriekšējā , apskatītajā gadījumā. Un patiesi varētu domāt, ka pret šo personu ,šādā gadījumā ,prasību vērst nebūtu taisnīgi, taču no lietas apstākļiem izriet tas, ka tieši persona A ir slēgusi ģimenes līgumu par lietā minētā dzīvokļa īri.

Tiesa atbildētāja apelācijas sūdzībā minētos argumentus komentēja, ka “Katrai personai ir tiesības brīvi izvēlēties savu dzīvesvietu, tomēr atbildētājam jāņem vērā, ka, noslēdzot dzīvojamās telpas ģimenes līgumu, atbildētājs iegūst ne tikai tiesības dzīvot šajā dzīvoklī (tiesības kuras atbildētājs var pēc saviem ieskatiem izmantot vai neizmantot), bet arī kā lietas turētājs uzņemas pienākumus par to rūpēties un uzturēt to noteiktā kārtībā tā, lai netiktu nodarīti zaudējumi trešajām personām.

Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka, ievērojot likuma „Par dzīvojamo telpu īri” 42.panta un Civillikuma 1674. un 1682.panta noteikumus, prasītājam ir tiesības izvēlēties celt prasību pret atbildētāju kā personu, kuras turējumā kā ģimenei atrodas dzīvoklis Nr.8, neceļot prasību pret ģimenes locekļiem. “⁶¹

Apmierinot A/S “ Swedbank P&C Insurance” prasību , persona A varēs vērsties ar regresa

⁶⁰ Zemgales apgabaltiesas spriedums lietā nr. CA-0606-17/12. Pieejams:

<https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/356081.pdf> [aplūkots 2018. Gada 15. Decembrī]

⁶¹ Turpat.

prasību pret saviem pilngadīgajiem , minētajā īres dzīvoklī dzīvojošajiem, ģimenes locekļiem, kuri nes likumā noteiktu solidāru atbildību un atbilstoši Civillikuma 1686. pantam prasīt no tiem atbilstošu atlīdzību.

3. JĒDZIENS “ĻAUNS NOLŪKS” KOPPARĀDNIĒKU SAVSTARPĒJĀS ATTIECĪBĀS

Tā kā šajā darbā tiek pētītas saistības kopparādnieku savstarpējās attiecības pēc kreditora apmierināšanas, autore uzskata, ka atsevišķi būtu jāizdala arī Civillikuma 1686. pantā minētai jēdziens “ļauts nolūks”, jo kā jau darbā iepriekš noskaidrots, 1686. panta otrā daļa nosaka, ka “ja samaksājušais kopparādnieks darbojies ļaunā nolūkā, tad viņš ar to zaudē tiesību uz atlīdzību no pārējiem”⁶². Normā minētais jēdziens ir vēl viens no apstākļiem, kas liedz izmantot likumā noteikto regresa prasību. Tādēļ, autores ieskatā, būtu nepieciešams apskatīt kā tad īsti saprotams samaksājušā kopparādnieka “ļauts nolūks”.

Civillikuma 1689. panta komentārs attiecībā uz minētā panta otro daļu nosaka, ka “panta otrā daļa ļauj secināt, ka pie norēķiniem nav svarīga viena vai otra kopparādnieka vainojama darbība kā saistības izcelšanās pamats (solidāras saistības būtība ir tā, ka visi ir atbildīgi nedalīti). Pantā ir runa par samaksājušā, nevis jebkura kopparādnieka ļaunu nolūku. Tāpēc var secināt, ka jākonstatē ļaunticīga savvērestība ar kreditoru vai arī kopparādnieku rīcībā esošo tiesiskās aizsardzības līdzekļu ļaunticīga neizmantošana, lai maksāšanu novērstu”⁶³

Profesors Torgāns norāda, ka “šim Civillikuma 1686. panta otrās daļas noteikumam var būt nozīme gadījumos, kad viens no kopparādniekiem ļaunticīgi neizsaka iebildumus un neizmanto pierādījumus pret saistības apmierināšanu, noslēdz savvērestību ar kreditoru cerībā iegūt sev labumu no samaksātās summas vēlākas sadalīšanas starp kopkreditoriem. Tiesu praksē gan šādi gadījumi nav atrodami”⁶⁴

Pētot tiesu praksi saistības kopparādnieku savstarpējo norēķinu lietās, pamatojoties uz Civillikuma 1686. pantu, autore secina, ka vēljojojām nav atrodami gadījumi, kad kāds no kopparādniekiem būtu atsaucies uz minētās normas otro daļu, par samaksājušā kopparādnieka ļaunu nolūku.

No tiesību doktrīnas izriet, ka “ļauts nolūks” ir tīšs, ar nodomu izdarīts kaitējums. Tas nozīmē, ka šajā sakarā būtiska nozīme ir persona kādu darbību veic apzināti un ar to aizskar kādas citas personas tiesības vai likumiskās intereses.

Lai gan Civillikuma 1686. panta otrā daļa izslēdz saistību kopparādnieku savstarpējo norēķināšanos, un līdz ar to liedz kreditoru apmierinājušajam kopparādniekam iesniegt regresa prasību, tomēr tiesu praksē spriedumos reti tiek minēts, ka samaksājušā kopparādnieka ļaunais

⁶² LR Civillikums. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=225418> [Aplūkots 2018. Gada 19. novembrī]

⁶³ LR Civillikuma komentāri. Saistību tiesības. Autoru kolektīvs prof. K. Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Mans Īpašums. 1998. 171. lpp.

⁶⁴ Saistību tiesības. Pirmā daļa. Prof. K. Torgāns. Tiesu namu aģentūra. 2006. 86. lpp.

nolūks, piemēram, nav konstatēts, līdz ar to atļaujot samaksājušajam kopparādniekam vērst prasību par atbilstošu atlīdzību pret pārējiem kopparādniekiem.

Autore tiesu praksē atrod vien nedaudz spriedumus, kuros tiesa atsaucas uz to, ka “ sevišķi šķēršļi” un samaksājušā kopparādnieka ļauns nolūks nav konstatēti”

Piemēram Jelgavas tiesas 2013. gada 18. decembra spriedumā lietā Nr. C15173813⁶⁵ kurā Prasītājs (samaksājušais kopparādnieks) iesniedzis prasību, lūdzot piedzīt ½ kreditoram samaksātās summas (prasītājs un atbildētājs bija solidāri parādnieki pamatojoties uz hipotekārā aizdevuma līgumu) pamatojot prasību ar Civillikuma 1686. pantu..

Tiesa konkrētajā lietā apmierināja prasību, spriedumā paskaidrojot, ka “ saskaņā ar Civillikuma 1686. panta pirmo daļu , kopparādnieks, kas apmierinājis kreditoru, var prasīt no pārējiem atbilstošu atlīdzību, ja tam nav sevišķu šķēršļu.

Ņemot vērā minētās normas nosacījumus un ņemot vērā konkrēto solidāro saistību, kuras izpildes rezultātā, prasītājs un atbildētājs ieguva īpašumā nekustamo īpašumu līdzīgās daļās, tiesa atzīst, ka prasītājam un atbildētājam savstarpējie norēķini veicami pēc vienādu daļu principa, t. i. prasītājam ir regresa prasījuma tiesības pret atbildētāju par atlīdzības saņemšanu ½ apmērā samaksātās un saistību izpildei nepieciešamās summas piedziņu. Izdarot šādu secinājumu, tiesa ņem vērā apstākli, ka lietā nav iesniegti pierādījumi par to, ka prasītājs, veicot attiecīgo samaksu saistību izpildē, būtu darbojies ļaunā ticībā, kas būtu pamats Civillikuma 1686. panta otrās daļas izpratnē tiesību zaudēšanai uz atlīdzību.”⁶⁶

Šis konkrētais spriedums, būtībā ir vienīgai no autores apskatītajiem, kurā tiesa piemin samaksājušā kopparādnieka ļauno nolūku un tikai tādā aspektā, kā tā neesamības konkrētajā lietā, konstatēšanu.

Tā, kā iepriekš darba nodaļā minēts, ka tiesu praksē neatrodas gadījums, kad būtu konstatēts samaksājušā kopparādnieka ļauns nolūks kopparādnieku savstarpējo norēķinu prasībās, tad autore piedāvā to apskatīt hipotētiskā piemērā.

Persona A , persona B un persona C ir valdes locekļi uzņēmumā “ ABC”. Persona A pārsvarā kontrolējusi darījumus un sabiedrības dokumentus. Abas pārējās valdes locekles persona B un persona C sabiedrības darbībās iesaistījušies pavisam nedaudz.

Viens no sabiedrības veiktajiem darījumiem, kuru kontrolējusi persona A bijis ļoti neveiksmīgs un novedis sabiedrību līdz maksātnespējai.

⁶⁵ LR Jelgavas tiesas spriedums lietā Nr. C15173813. Pieejams: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=6&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKewiYs82O7KtFAhUL2ywKHW3vC8MQFjAFegQIABAC&url=https%3A%2F%2Fwww.tiesas.lv%2Fnolemumi%2Fpdf%2F144730.pdf&usq=AOvVaw08k45hj2Ik_vHcHOFsXTUF . [Aplūkots 2018. gada 16. decembrī].

⁶⁶ Turpat.

Maksātnešpējas administrators vērsa solidāru zaudējumu piedziņu no personas A, personas B un personas C pamatojoties uz Komerclikuma 169. pantu pirmo, otro un trešo daļu, kas nosaka, ka

“ (1) Valdes un padomes loceklim savi pienākumi jāpilda kā krietnam un rūpīgam saimniekam”

(2) Valdes un padomes locekļi solidāri atbild par zaudējumiem, ko tie nodarījuši sabiedrībai.

(3) Valdes un padomes loceklis neatbild saskaņā ar šā panta otro daļu, ja pierāda, ka rīkojies, kā krietns un rūpīgs saimnieks”⁶⁷.

Persona A zināja, ka gadījumā kas izraisīja sabiedrībai zaudējumus un noveda līdz maksātnešpējai bija vainojama viņa, personas A rīcībā bija arī dokumenti, kas to pierāda, kā arī pierāda, to, ka persona B un persona C ir rīkojušies kā krietni un rūpīgi saimnieki, līdz ar to tas šajā situācijā izslēgtu viņu solidāro atbildību. Personai A būtu jāatbild par sabiedrībai nodarītajiem zaudējumiem vienai pašai.

Taču persona A, nojauzdama, ka bija uzņēmusies risku, ka šāda situācija varētu notikt bija iznīcinājusi dokumentus, kuri varētu pierādīt viņa vainu un to, ka abi pārējie valdes locekļi B un C rīkojušies kā krietni un rūpīgi saimnieki.

Personas B un C nevarēja pierādīt, ka rīkojušies kā krietni un rūpīgi saimnieki un to, ka viņiem ar minēto šaubīgo darījumu nebija nekāda sakara.

Persona A apmierināja maksātnešpējīgās sabiedrības “ABC” administratora prasību, samaksājot prasīto summu un pamatojoties uz Civillikuma 1686. pantu vērsa prasību par 1/3 daļas no maksātnešpējīgajai sabiedrībai “ABC” samaksātās summas.

Vēl, kā piemēru varētu vizualizēt situāciju, kad persona personas atbild solidāri par zaudējumiem kuri nodarīti kopīgi pastrādājot noziedzīgu nodarījumu. Šāda solidāra atbildība izriet no Civillikuma 1675. panta, kurš nosaka, ka “vairākas personas, kas kopīgi izdarījušas noziedzīgu noziedzīgu nodarījumu, atbild solidāri par zaudējumu, kas ar to nodarīts”⁶⁸

Pieņemot, ka persona A, persona B un persona C kopā pastrādājušas zādzību, nozogot personai D vērtīgus un dārgus priekšmetus, paslēpjot tos kādā slepenā vietā un vienojoties, ka rīt pēc tiem ieradīsies.

Persona A slepus vienojās ar personu D, ka atdos viņai atpakaļ priekšmetus, taču lai persona D iesniedz sūdzību par zādzību un piedzen solidāri zaudējumus no personas A, personas B un personas C, vienojoties, ka persona A pilnībā atmaksās nodarītos zaudējumus un pēc tam

⁶⁷ LR Komerclikums. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=5490>. [Aplūkots 2018. Gada 14. decembrī]

⁶⁸ LR Civillikums. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=90220>. [Aplūkots 2018. Gada 15. decembrī]

pamatojoties uz Civillikuma 1686. pantu piedzīs samaksātās summas 1/3 daļu no personas A un no personas B, savukārt persona D atdos ½ samaksātās summas personai A.

Šādā situācijā būtu apskatāms samaksājušā kopparādnieka ļauns nolūks, jo no aprakstītās situācijas redzams, ka persona A noslēgusi saistību ar personu D, nolūkā gūt sev labumu, iegūstot vairāk naudas nekā tas samaksājis. Lai gan šāda situācija realitātē būtu ļoti nesaprotams.

Abās, iepriekš apskatītajās situācijās varētu pieņemt, ka samaksājušie kopparādnieki darbojušies ļaunā nolūkā, taču reālajā dzīvē šādas situācijas varētu būt reti sastopamas, par to liecina tas, ka arī tiesu praksē nav atrodami šādi gadījumi. Un pat ja šāda veida gadījumi būtu atrodami “ļaunu nolūku” varētu būt grūti pierādīt.

Kā vēl vienu hipotētisku piemēru varētu raksturot situāciju, saistībā ar īrnieku solidarību.

Piemēram persona I ir noslēgusi īres līgumu ar personu M, īres dzīvoklī tiek pierakstīti un deklarēti arī personas I pilngadīgie ģimenes locekļi persona O, persona K un persona T.

Ilgstoši nav veikti maksājumi par īri un komunālajiem pakalpojumiem, kā rezultātā persona M nolemj vērsties tiesā ar prasību, lūdzot piedzīt zaudējumus no personas I.

Persona I apmierina personas M, jeb izīrētāja prasību un samaksā visu prasībā pieprasīto naudas summu par īri un komunālajiem pakalpojumiem.

Tālāk persona I pamatojoties uz Civillikuma 1686. pantu vēršas ar prasību par savstarpējiem norēķiniem pēc vienādu daļu principa pret personu O, personu K un personu T.

Persona T, kura ir personas I pilngadīgais ģimenes loceklis minētajā īres dzīvoklī jau sen vairs nedzīvo, tostarp nav mitinājies šajā dzīvoklī arī periodā, kad nav maksāta īres un pakalpojumu maksa, taču persona T joprojām dzīvoklī ir pierakstīta un deklarēta.

Persona I, zinādama šo faktu, to tomēr slēpa un lietas izskatīšanas laikā neapstiprināja to, ka persona T nav dzīvojusi īres dzīvoklī minētajā periodā. Šo faktu persona I noklusēja apzināti, ar mērķi dabūt no personas T ¼ daļu no izpildītās saistības summas.

Jo, kā iepriekš darbā apskatīts, Latgales apgabaltiesas Civillietu kolēģijas spriedumā lietā Nr. C31469513⁶⁹, šādos gadījumos dzīves vietas deklarēšanas fakts uzskatāms par prezumpciju, ja vien īrnieks to neapstrīd.

Taču konkrētajā gadījumā apzināta faktu slēpšana un liecināšana par to, ka minētā persona tomēr dzīvo minētajā dzīvoklī, ar mērķi iegūt sev labumu, būtu uzskatāma kā samaksājušā kopparādnieka ļauns nolūks, jo kā iepriekš darba nodaļā skaidrots ar ļaunu nolūku ir jāsaprot katrs ar nodomu izdarīts kaitējums, šāds apgalvojums izriet no tiesu doktrīnas.

⁶⁹ Latgales apgabaltiesas Civillietu kolēģijas spriedums lietā Nr. C31469513. Pieejams : <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/292742.pdf> [aplūkots 2018. Gada 14. Decembrī]

Taču šie ir tikai hipotētiski pieņēmumi par to kā praksē varētu izskatīties Civillikuma 1686. panta otrajā daļā ietvertais, samaksājušā kopparādnieka ļaunais nolūks, ar kuru samaksājušais kopparādnieks zaudē tiesības uz prasījumu par atbilstošu atlīdzību.

KOPSAVILKUMS

Pētījuma rezultātā autore izvirza aizstāvēšanai sekojošas tēzes:

1. “Sevišķs šķērslis” kopparādnieku attiecībās ir jebkurš apstāklis, kurš izslēdz kāda kopparādnieka savstarpējo norēķināšanās pienākumu, neskatoties uz solidāras saistības pastāvēšanu.
2. Ar Civillikuma 1686. pantam analogu normu, kura atrodama Vietējo Civillikumu Kojuma 3348. pantā “sevišķs šķērslis” kopparādnieku savstarpējos norēķinos tika uzverts kā samaksājušā kopparādniekā ļauns nolūks, taču Tiesa, piemērojot minēto normu, nodala “sevišķus šķēršļus” un “ļaunu nolūku” uztverot “sevišķus šķēršļus” kā ģenerālklausulu, līdz ar to vadās pēc faktiskās situācijas.
3. Ar “atbilstošu atlīdzību” kopparādnieku savstarpējos norēķinos ir jāsaprot norēķinu izdarīšana pēc vienādu daļu principa, taču kā atkāpe no šī principa var būt “sevišķu šķēršļu” pastāvēšana saistības kopparādnieku starpā.
4. Vienādu daļu princips kopparādnieku savstarpējos norēķinos izriet no solidāras saistības būtības, taču kopparādnieku savstarpējās attiecības ir ārpus solidāras saistības. Līdz ar to spējot pierādīt no saistības izrietošu savādāku savstarpēju sadalījumu ir iespējams atkāpties no minētā principa.

IZMANTOTO AVOTU SARAKSTS

Literatūra:

1. “Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Saistību tiesības” Autoru kolektīvs: K. Torgāns, A. Grūtups, K. Balodis, G. Višņakova, S. Petrovičs, E. Kalniņš, A. Bitāns. Profesora K. Torgāna vispārējā zinātniskā redakcijā. Rīga: Mans Īpašums. 1998. gads.
2. “ Saistību Tiesības. Pirmā daļa. Mācību grāmata” Kalvis Torgāns. Rīga: Tiesu Namu aģentūra. 2006. gads.
3. “ Romiešu Civiltiesību Pamati” Voldemārs Kalniņš. Rīga: Izdevniecība “ Zvaigzne”. 1977. gads.
4. “ Latvijas civiltiesību apskats. Lietu tiesības. Saistību tiesības.” Prof. dr. iur. Vasilijš Sinaiskis. Rīgā: Latvijas Juristu biedrība. 1995. gads.
5. “ Vietējo Civillikumu Kopojums” Tieslietu ministrijas sevišķās komisijas sagatavojumā. Rīga: Valters un Rapa. 1928. gads.
6. “ Saistības kas radušās no zaudējumu nodarīšanas” K. K. Jaičkovs. Rīga: Sabiedrisko un Ekonomisko rakstu apgādniecība. 1941. gads.
7. “ Свод гражданских узаконении губерни прибалтийских”, составил Буковский, В., 1914. т. 2.
8. “ Civiltiesības. Lekcijas. Raksti” Konstantīns Čakste Rīga. Apgāds Zvaigzne ABC. 2011. gads.
9. “ Padomju Civiltiesības. 2. daļa. Saistību tiesības.” J. Vēbers, K. Torgāns, V. Šulcs. Rīga. Izdevniecība Zvaigzne. 1986.gads.
10. “ Civiltiesības. Mācību grāmata juridiskām skolām” M. V. Zimeļeva, V. I. Serebrovskis, Z. I. Skundins. Latvijas Valsts Izdevniecība. Rīga. 1947. gads.
11. “The Law of Obligations. Roman Foundations of th civilian tradition” Reinhard Zimmermann. Clarendan Press. Oxford.
12. “Свод местных узаконений губерний остзейских”. Ч.III. Санкт-Петербург. 1864. 638 с.
13. “Mūsdienu tiesību teorijas atziņas. Rakstu krājums” prof. E. Meļķiņa redakcijā. Tiesu namu aģentūra. 1999. gads..

Atsevišķi raksti grāmatu ietvaros vai internetā:

14. “ Regresa prasījumi Latvijas Privāttiesībās” Mg. Iur. Edijs Brants. Pieejams: https://www.google.com/url?sa=t&ret=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjytsuWg-TeAhVMkSwKHZouDZoQFjACegQICBAC&url=http%3A%2F%2Fdspace.lu.lv%2Fdspace%2Fbitstream%2Fhandle%2F7%2F37227%2FLatvijas_satversmei_95_LU_konferences_krajums.pdf%3Fsequence%3D2&usg=AOvVaw0-RDobqX-g6YxUEQGxiEcf
15. “ Sadalīšanā iesaistīto sabiedrību solidārās atbildības tiesiskie aspekti” Mg. Iur. Vija Kalniņa.// Jurista Vārds, 2017. gada 14. marts. Nr. 11 (965)
16. Latvijas Republikas Satversmei 95 . Latvijas Universitātes 75. Zinātniskās konferences rakstu krājums LU akadēmiskais apgāds Pieejamas: https://www.lu.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/apgads/PDF/Book_75_Juristu_konference_2017_.pdf

Normatīvie akti:

17. Latvijas Republikas Civillikums. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=225418>
18. Likums “ Par dzīvojamo telpu īri” Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=56863>
19. Maksātspējas likums. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=214590>
20. Latvijas Republikas Komerclikums. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=5490>
21. LR Krimināllikums. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=88966>

Tiesu prakse:

22. LR Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta spriedums Nr. SKC-130/2013. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/downloadlawfile/3045>
23. LR Zemgales apgabaltiesas spriedums lietā Nr. CA-0115-18/9. Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/352667.pdf>
24. LR Augstākās tiesas senāta Civillietu departamenta Spriedums nr. SKC-465. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/downloadlawfile/3406>
25. LR Zemgales rajona tiesas spriedums civillietā Nr. C-0982-18. Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/363371.pdf>

26. LR Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas spriedums Lietā Nr. CA-0159-18. Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/354792.pdf>
27. LR Vidzemes rajona tiesas spriedums nr. C-0606-18/3. Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/348508.pdf>
28. LR Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2017. Gada 25. janvāra spriedums Nr. C32249616. Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/309036.pdf>.
29. LR Augstākās tiesas Civillietu departamenta spriedums Nr. SKC-0054/2016. Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/256920.pdf>
30. LR Latgales apgabaltiesas Civillietu kolēģijas spriedums lietā Nr. C31469513. Pieejams : <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/292742.pdf>
31. LR Augstākās Tiesas Civillietu departamenta prakses apkopojums lietās piemērojot likumu “ par dzīvojamo telpu īri” Pieejams: http://at.gov.lv/files/uploads/files/docs/summaries/2004/Apkopojums_Par_dzivojamo_telpu_iri.doc .
32. LR Jelgavas tiesas spriedums lietā Nr. C15173813. Pieejams: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=6&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiYs82O7KTfAhUL2ywKHW3vC8MQFjAFegQIABAC&url=https%3A%2F%2Fwww.tiesas.lv%2Fnolemumi%2Fpdf%2F144730.pdf&usg=AOvVaw08k45hj2Ik_vHcHOFSTUF .
33. LR Madonas rajona tiesas spriedums lietā Nr. C23047313. Pieejams: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=2ahUKEwj5oeN2aXfAhXCkCwKHQJCA_cQFjAAegQIABAC&url=https%3A%2F%2Fwww.tiesas.lv%2Fnolemumi%2Fpdf%2F133435.pdf&usg=AOvVaw0DkUegjVslmISAHIPaQuWn .
34. LR Zemgales apgabaltiesas spriedums lietā nr. CA-0606-17/12. Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/356081.pdf>
35. LR Vidzemes apgabaltiesas spriedums lietā Nr. C29689431. Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/289517.pdf>
36. LR Augstākās Tiesas Civillietu departamenta spriedums Nr. SKC- 160/2017. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/downloadlawfile/5374>
37. LR Augstākās Tiesas Civillietu departamenta spriedums Nr. SKC- 2/2016. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/downloadlawfile/5141>
38. LR Augstākās tiesas Civillietu departamenta spriedums Nr. SKC-247/2013. Pieejams : <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=10&ved=2ahUKEwjz2pHriabfAhXGBYwKHW8XCTMQFjAJegQIBBAC&url=https%3A%2F%2F>

[Fwww.tiesas.lv%2Fnolemumi%2Fpdf%2F134338.pdf&usg=AOvVaw2pMXIQhj5iv7P72vQRawSu](http://www.tiesas.lv/nolemumi/pdf/134338.pdf&usg=AOvVaw2pMXIQhj5iv7P72vQRawSu)

39. LR Zemgales apgabaltiesas spriedums lietā nr. C29618015. Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/349366.pdf> .

Dokumentārā lapa

Bakalaura darbs „Kopparādnieku savstarpējās attiecības pēc kreditora apmierināšanas”
izstrādāts Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes Civiltiesisko zinātņu katedrā.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie
informācijas avoti un iesniegtā elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autors: _____ Agnese Tenkaļuka

Rekomendēju/ nerekomendēju darbu aizstāvēšanai

Darba vadītājs: dr.iur. Vadims Mantrovs _____

Recenzents: _____

Darbs iesniegts Civiltiesisko zinātņu katedrā

Studiju metodiķe : Madara Ķimene _____